

Projekt
Łomża, dnia 2025 r.

**UCHWAŁA NR
RADY GMINY ŁOMŻA
z dnialutego 2025 r.**

**w sprawie przyjęcia „Programu Przeciwdziałania Przemocy Domowej i Ochrony Osób
Doznających Przemocy Domowej w Gminie Łomża na lata 2025-2030”**

Na podstawie art. 18 ust. 2 pkt 15 ustawy z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym (Dz. U. z 2024 r. poz. 1465 z późn. zm.), art. 6 ust. 2 pkt 1 ustawy z dnia 29 lipca 2005r. o przeciwdziałaniu przemocy domowej (Dz. U. z 2024 r. poz. 1673) uchwala się, co następuje:

§1. Przyjmuje się do realizacji „Program Przeciwdziałania Przemocy Domowej i Ochrony Osób Doznających Przemocy Domowej w Gminie Łomża na lata 2025-2030” stanowiący załącznik do niniejszej uchwały.

§2. Wykonanie uchwały powierza się Wójtowi Gminy Łomża.

§3. Traci moc uchwała Nr XXX/252/21 Rady Gminy Łomża z dnia 30 grudnia 2021r. w sprawie Gminnego Programu Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie oraz Ochrony Ofiar Przemocy w Rodzinie na lata 2022-2027.

§4. Uchwała wchodzi w życie z dniem podjęcia.

Przewodniczący Rady Gminy Łomża
Arkadiusz Józef Dmochowski

UZASADNIENIE

do projektu uchwały w sprawie przyjęcia „Programu Przeciwdziałania Przemocy Domowej i Ochrony Osób Doznających Przemocy Domowej w Gminie Łomża na lata 2025-2030

Z dniem 22 czerwca 2023 r. weszła w życie nowelizacja ustawy z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie. Zmiana ta wprowadziła wiele znaczących zmian, począwszy od zmiany samej nazwy z przeciwdziałania przemocy w rodzinie na przeciwdziałanie przemocy domowej. Zmieniona została definicja przemocy domowej oraz rozszerzone pojęcie osoby doznającej przemocy, nowe zasady udzielenia dziecku ochrony. Głównym celem Programu jest przeciwdziałanie przemocy domowej oraz zwiększenie dostępności i skuteczności pomocy dla osób doświadczających przemocy poprzez powstanie zintegrowanego systemu pomocy osobom z problemem przemocy. Zmiany wprowadzone w ustawie są tak znaczące i obszerne, że dokonanie aktualizacji Programu byłoby nieczytelne, dlatego też proponuje się przyjęcie nowego Programu na lata 2025-2030 poprzez uchylene poprzedniego.

Załącznik do Uchwały Nr/2025
Rady Gminy Łomża

**PROGRAM PRZECIWDZIAŁANIA PRZEMOCY DOMOWEJ I OCHRONY OSÓB
DOZNAJĄCYCH PRZEMOCY DOMOWEJ
W GMINIE ŁOMŻA
NA LATA 2025 – 2030**

Łomża, dn. 13 luty 2025r.

ROZDZIAŁ I.

1. PODSTAWY PRAWNE PRZECIWDZIAŁANIA ZJAWISKU PRZEMOCY DOMOWEJ.

Podstawowym aktem prawnym regulującym działania w zakresie przeciwdziałania przemocy domowej jest ustawa z dnia 29 lipca 2005 roku o przeciwdziałaniu przemocy domowej (Dz. U. z 2024 poz. 1673).

Ustawa określa:

- 1) zadania w zakresie przeciwdziałania przemocy domowej,
- 2) zasady postępowania wobec osób doznających przemocy domowej,
- 3) zasady postępowania wobec osób stosujących przemoc domową.

Przepisy ustawy stosuje się także w przypadku zagrożenia przemocą domową oraz w przypadku podejrzenia stosowania przemocy domowej.

Gminny Program Przeciwdziałania Przemocy Domowej i Ochrony Osób Doznających Przemocy Domowej w Gminie Łomża na lata 2025 – 2030 został opracowany zgodnie z art. 6 ust. 2 pkt 1 ustawy o przeciwdziałaniu przemocy domowej.

W myśl art. 6. ust. 2 pkt 2-4 ustawy, do pozostałych zadań własnych gminy należy:

- 1) prowadzenie poradnictwa i interwencji w zakresie przeciwdziałania przemocy domowej w szczególności poprzez działania edukacyjne służące wzmocnieniu opiekuńczych i wychowawczych kompetencji rodziców w rodzinach zagrożonych przemocą domową,
- 2) zapewnienie osobom doznającym przemocy domowej miejsc w ośrodkach wsparcia,
- 3) tworzenie zespołów interdyscyplinarnych.

W niniejszym Programie uwzględniono także podstawowe akty prawne, które współtworzą charakterystyczny system przeciwdziałania przemocy domowej:

- 1) ustawa z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej (Dz. U. z 2024 poz. 1283 z późn. zm.),
- 2) ustawa z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej (Dz. U. z 2025 poz. 49 z późn. zm.),
- 3) ustawa z dnia 26 października 1982 r. o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi (Dz. U. z 2023 poz. 2151 z późn. zm.),
- 4) ustawa z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym (Dz. U. z 2024 poz. 1465 z późn. zm.),
- 5) ustawa z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu narkomanii (Dz. U. z 2023 poz. 1939 z późn. zm.),
- 6) ustawa z dnia 25 lutego 1964 r. Kodeks rodzinny i opiekuńczy (Dz. U. z 2023 poz. 2809 z późn. zm.),
- 7) ustawa z dnia 6 czerwca 1997 r. Kodeks Karny (Dz. U. z 2024 poz. 17 z późn. zm.),
- 8) ustawa z dnia 17 listopada 1964 r. Kodeks postępowania cywilnego (Dz. U. z 2024 poz. 1568 z późn. zm.),
- 9) ustawa z dnia 13 maja 2016 r. o przeciwdziałaniu zagrożeniom przestępczością na tle seksualnym i ochronie małoletnich (Dz. U. z 2024 poz. 1802 z późn. zm.),
- 10) uchwała nr 205 Rady Ministrów z dnia 9 listopada 2023 r. w sprawie ustanowienia Rządowego Programu Przeciwdziałania Przemocy Domowej na lata 2024-2030.

2. DEFINICJE I CHARAKTERYSTYKA ZJAWISKA PRZEMOCY

Od 22 czerwca 2023 r. przez przemoc domową rozumie się: „jednorazowe albo powtarzające się umyślne działanie lub zaniechanie, wykorzystujące przewagę fizyczną, psychiczną lub ekonomiczną, naruszające prawa lub dobra osobiste osoby doznającej przemocy domowej, w szczególności:

- a) narażające tę osobę na niebezpieczeństwo utraty życia, zdrowia lub mienia,
- b) naruszające jej godność, nietykalność cielesną lub wolność, w tym seksualną,
- c) powodujące szkody na jej zdrowiu fizycznym lub psychicznym, wywołujące u tej osoby cierpienie lub krzywdę,
- d) ograniczające lub pozbawiające tę osobę dostępu do środków finansowych lub możliwości podjęcia pracy lub uzyskania samodzielności finansowej,
- e) istotnie naruszające prywatność tej osoby lub wzbudzające u niej poczucie zagrożenia, poniżenia lub udręczenia, w tym podejmowane za pomocą środków komunikacji elektronicznej” (art. 2 ust. 1 pkt 1).

Ponadto w myśl definicji przemocy domowej osoba doznająca przemocy domowej to:

- a) małżonek, także w przypadku, gdy małżeństwo ustało lub zostało unieważnione, oraz jego wstępni, zstępni, rodzeństwo i ich małżonkowie,
- b) wstępni i zstępni oraz ich małżonkowie,
- c) rodzeństwo oraz ich wstępni, zstępni i ich małżonkowie,
- d) osoby pozostające w stosunku przysposobienia i jej małżonek oraz ich wstępni, zstępni, rodzeństwo i ich małżonkowie,
- e) osoby pozostające obecnie lub w przeszłości we wspólnym pożyciu oraz jej wstępni, zstępni, rodzeństwo i ich małżonkowie,
- f) osoby wspólnie zamieszkujące i gospodarujące oraz ich wstępni, zstępni, rodzeństwo i ich małżonkowie,
- g) osoby pozostające obecnie lub w przeszłości w trwałej relacji uczuciowej lub fizycznej niezależnie od wspólnego zamieszkiwania i gospodarowania,
- h) małoletni

– wobec których jest stosowana przemoc domowa.

Przez osobę doznającą przemocy domowej należy także rozumieć małoletniego będącego świadkiem przemocy domowej wobec osób, o których mowa wyżej.

Świadek przemocy domowej – należy przez to rozumieć osobę, która posiada wiedzę na temat stosowania przemocy domowej lub widziała akt przemocy domowej.

Osoba stosująca przemoc domową to osoba pełnoletnia, która dopuszcza się przemocy domowej wobec osób, o których mowa powyżej.

Obecnie obowiązujące rozwiązania prawne, zawarte w procedurze „Niebieskie Karty” (dalej także „NK”), nie wymagają zgody osoby doznającej przemocy domowej, ani osoby stosującej przemoc domową na prowadzenie NK. Wprowadzono zasadę realizacji NK, według miejsca zamieszkania osoby doznającej przemocy domowej. Obowiązkiem GDP (grupy diagnostyczno-pomocowej) będzie zawiadomienie osoby podejrzanej o stosowanie przemocy domowej o wszczęciu procedury „Niebieskie Karty” pod jej

nieobecność. Wprowadzono zasadę, że jeżeli realizacja procedury „Niebieskie Karty” napotyka trudności, każdemu członkowi grupy diagnostyczno-pomocowej przysługuje prawo wystąpienia do wojewody z wnioskiem o wskazanie innej gminy właściwej. Zakończenie procedury „Niebieskie Karty” nastąpi w przypadku ustania przemocy domowej i uzasadnionego przypuszczenia o zaprzestaniu dalszego stosowania przemocy lub rozstrzygnięcia o braku zasadności podejmowania działań. Dodatkowo wprowadzono obowiązek monitorowania sytuacji osób uczestniczących w procedurze „Niebieskie Karty” przez okres 9 miesięcy po jej zakończeniu.

Ustawa z dnia 13 stycznia 2023 r. o zmianie ustawy – Kodeks postępowania cywilnego oraz niektórych innych ustaw (Dz. U. z 2023 poz. 2890) poszerza katalog zakazów wobec osób stosujących przemoc, który będzie obejmował:

- 1) zakaz zbliżania się do osoby doznającej przemocy – gdy osoba stosująca przemoc domową swoim zachowaniem polegającym na stosowaniu przemocy domowej stwarza zagrożenie dla życia lub zdrowia osoby doznającej tej przemocy;
- 2) zakaz kontaktowania się z osobą doznającą przemocy – gdy osoba stosująca przemoc domową swoim zachowaniem polegającym na stosowaniu przemocy domowej stwarza zagrożenie dla życia lub zdrowia osoby doznającej przemocy, a także gdy osoba stosująca przemoc domową nęka ją za pomocą środków komunikacji elektronicznej na odległość, wzbudzając u niej uzasadnione okolicznościami poczucie zagrożenia, poniżenia lub udręczenia lub istotnie narusza jej prywatność;
- 3) zakaz wstępu na teren szkoły, placówki oświatowej, opiekuńczej lub artystycznej, lub obiektu sportowego, do którego uczęszcza osoba doznająca przemocy domowej, miejsca pracy lub innego miejsca, w których zwykle lub regularnie przebywa osoba doznająca przemocy domowej, oraz przebywania na tym terenie – jeżeli osoba dotknięta doznającą przemocy domowej uczęszcza do szkoły, placówki oświatowej, opiekuńczej lub artystycznej, uprawia sport lub pracuje.

Wszystkie wskazane wyżej zakazy wobec osoby stosującej przemoc domową będą mogły być wydane przez: Policję lub Żandarmerię Wojskową, sąd – w postanowieniu o udzielenie zabezpieczenia lub w postanowieniu o zobowiązaniu do opuszczenia mieszkania lub zakazie zbliżania się do niego, o zakazie zbliżenia się do osoby dotkniętej przemocą, kontaktowania się z nią, lub wstępu do miejsc, w których ta osoba przebywa. Zakazy, do których wydania uprawniona jest Policja lub Żandarmeria Wojskowa tracą moc po upływie 14 dni od dnia ich wydania, chyba że sąd udzielił zabezpieczenia, którym zostały one przedłużone. Przy obliczaniu terminu nie uwzględnia się dnia, w którym zakazy zostały wydane. Zakazy tracą także moc, w przypadku gdy po ich wydaniu wobec osoby stosującej przemoc domową zastosowano środek zapobiegawczy w postaci tymczasowego aresztowania. Policjant może wydać nakaz opuszczenia mieszkania, a także każdy z pozostałych zakazów (które mogą być zastosowane łącznie):

- 1) podczas interwencji podjętej we wspólnie zajmowanym mieszkaniu lub jego bezpośrednim otoczeniu lub
- 2) w związku z powzięciem informacji o stosowaniu przemocy domowej, w szczególności zgłoszenia przez:
 - osobę dotkniętą przemocą domową lub
 - kuratora sądowego lub pracownika jednostki organizacyjnej pomocy społecznej, w związku z wykonywaniem ustawowych obowiązków.

Co istotne, Żandarmerii Wojskowej przyznano uprawnienia analogiczne do przysługujących Policji w odniesieniu do osób stosujących przemoc domową, które są żołnierzami pełniącymi czynną służbę wojskową. Jeśli natomiast wobec takich osób

ze swoich uprawnień skorzysta Policja, jest zobowiązana niezwłocznie zawiadomić właściwą jednostkę organizacyjną Żandarmerii Wojskowej.

Osoba doznająca przemocy domowej może wystąpić do sądu z wnioskiem o:

- 1) zobowiązanie osoby stosującej przemoc domową do opuszczenia wspólnie zajmowanego mieszkania i jego bezpośredniego otoczenia,
- 2) wydanie zakazu zbliżania się do wspólnie zajmowanego mieszkania i jego bezpośredniego otoczenia,
- 3) zakazu zbliżania się do osoby dotkniętej przemocą domową,
- 4) zakazu kontaktowania się z osobą doznającą przemocy domowej,
- 5) zakazu wstępu na teren szkoły, placówki oświatowej, opiekuńczej lub artystycznej, lub obiektu sportowego, do których uczęszcza osoba doznająca przemocy domowej, miejsca pracy lub innego miejsca, w którym zwykle lub regularnie przebywa osoba doznająca przemocy domowej, i przebywania na tym terenie.

Sąd rozpoznaje sprawę w postępowaniu nieprocesowym i orzeka po przeprowadzeniu rozprawy. Kodeks postępowania cywilnego nakłada na sąd obowiązek szybkiego rozpoznania sprawy. Sąd orzeka w terminie jednego miesiąca od dnia wniesienia wniosku. W przypadku wniesienia apelacji, sąd drugiej instancji orzeka w terminie jednego miesiąca od przedstawienia akt sprawy przez sąd pierwszej instancji wraz z apelacją.

Sąd uwzględniając wniosek o zobowiązanie osoby stosującej przemoc domową do opuszczenia wspólnie zajmowanego mieszkania i jego bezpośredniego otoczenia lub o wydanie zakazu zbliżania się do wspólnie zajmowanego mieszkania i jego bezpośredniego otoczenia, wskazuje w postanowieniu obszar, który osoba stosująca przemoc domową ma opuścić i na którym nie może przebywać, lub odległość od wspólnie zajmowanego mieszkania, którą osoba stosująca przemoc domową jest obowiązana zachować. Sąd uwzględniając wniosek o wydanie zakazu zbliżania się do osoby dotkniętej przemocą domową, wskazuje w postanowieniu wyrażoną w metrach odległość, na którą osoba stosująca przemoc domową nie może zbliżyć się do osoby dotkniętej tą przemocą.

Sąd uwzględniając wniosek o wydanie zakazu kontaktowania się z pełnoletnią osobą dotkniętą przemocą domową, na wniosek wnioskodawcy lub uczestnika postępowania, gdy przemawiają za tym szczególne okoliczności, może w postanowieniu określić dopuszczalne sposoby kontaktowania się oraz ich zakres, mając na uwadze bezpieczeństwo osoby dotkniętej przemocą domową.

Postanowienia sądu, o których mowa powyżej, oraz postanowienie uwzględniające wniosek o wydanie zakazu wstępu na teren szkoły, placówki oświatowej, opiekuńczej lub artystycznej, lub obiektu sportowego, do których uczęszcza osoba dotknięta przemocą domową, miejsca pracy lub innego miejsca, w którym zwykle lub regularnie przebywa osoba doznająca przemocy domowej, i przebywania na tym terenie, są skuteczne i wykonalne z chwilą ogłoszenia. Postanowienia te mogą być uchylane lub zmieniane wskutek zmiany okoliczności sprawy, chociażby były zaskarżone, a nawet prawomocne. Niestosowanie się do zakazów przez osobę stosującą przemoc domową stanowi wykroczenie. Sprawca podlega karze:

- 1) aresztu (wymierzana w dniach może trwać od 5 do 30 dni),
- 2) ograniczenia wolności (trwa 1 miesiąc; w czasie jej odbywania ukarany: nie może bez zgody sądu zmieniać miejsca stałego pobytu; jest obowiązany do wykonywania

nieodpłatnej kontrolowanej pracy na cele społeczne; ma obowiązek udzielania wyjaśnień dotyczących przebiegu odbywania kary), albo

3) grzywny do 5000 złotych.

W art. 12a ustawy o przeciwdziałaniu przemocy domowej dodano punkt 4a i 4b oraz ust. 8, co oznacza zmiany w procedurze zapewnianiu dziecku ochrony przed przemocą domową przez pracownika socjalnego. Przed podjęciem decyzji o interwencji na podstawie art. 12a pracownik socjalny w uzgodnieniu z funkcjonariuszem Policji, a także lekarzem, ratownikiem medycznym lub pielęgniarką dokona oceny ryzyka zagrożenia dla życia lub zdrowia dziecka w kwestionariuszu szacowania ryzyka zagrożenia dla życia lub zdrowia dziecka. W przypadku zapewnienia dziecku ochrony dziecku udziela się wsparcia psychologa.

Zjawisko przemocy domowej należy zatem analizować przyjmując perspektywę indywidualną, systemową lub społeczną. Perspektywa indywidualna, to spojrzenie przez pryzmat osoby doznającej przemocy lub przez pryzmat osoby stosującej przemoc domową. Perspektywa systemowa to ukazanie możliwych form wsparcia dla osób uwikłanych

w przemoc oraz opis metod wsparcia. Natomiast perspektywa społeczna, to odbiór społeczny zjawiska przemocy domowej, postawy członków lokalnej społeczności wobec aktów przemocy. Przemoc jest zjawiskiem występującym powszechnie w naszym społeczeństwie i dotyka rodzin o różnym statusie społecznym i należy ją zaklasyfikować do kategorii zachowań negatywnych i szkodliwych społecznie.

Zasadniczo wyróżnia się następujące formy przemocy:

1. Przemoc fizyczna – to forma agresji łącząca się naruszeniem granic ciała. Jej celem jest zadanie „ofierze” bólu fizycznego, uszkodzenie jej ciała, pogorszenie jej zdrowia lub pozbawienie ją życia. Przejawia się poprzez: szarpanie, kopanie, popychanie, obezwładnianie, duszenie, odpychanie, przytrzymywanie, policzkowanie, szczypanie, bicie otwartą ręką, pięściami, różnymi przedmiotami, przypalanie papierosem, topienie, polewanie substancjami żrącymi, użycie broni, pozostawienie w niebezpiecznym miejscu, nie udzielenie niezbędnej pomocy, itp.

2. Przemoc psychiczna – to zachowanie, którego celem jest umniejszanie poczucia własnej wartości, wzbudzanie w osobie doznającej przemocy strachu. Ta forma przemocy powoduje poważne szkody psychologiczne. Przejawia się poprzez: wyśmiewanie opinii, poglądów, przekonań, religii, pochodzenia, narzucanie swojego zdania, poglądów, stałe ocenianie, krytykę, wmawianie choroby psychicznej, izolowanie, kontrolowanie, ograniczanie kontaktów z innymi ludźmi, wymuszanie posłuszeństwa i podporządkowania, ograniczanie snu, pożywienia i schronienia, wyzywanie, używanie wulgarnych epitetów, poniżanie, upokarzanie, zawstydzanie, stosowanie gróźb, szantażowanie, itp.

3. Przemoc seksualna – to zmuszanie osoby do aktywności seksualnej wbrew jej woli, a także kontynuowaniu aktywności seksualnej, gdy ta osoba nie jest w pełni świadoma, bez pytania jej o zgodę lub gdy na skutek zaistniałych warunków obawia się odmówić. Przejawia się poprzez: gwałt, wymuszanie pożycia seksualnego, nieakceptowanych pieszczot i praktyk seksualnych, zmuszanie do seksu z osobami trzecimi, sadyzm w pożyciu, wyśmiewanie wyglądu, ciała i krytykę zachowań seksualnych, itp.

4. Przemoc ekonomiczna – to celowe niszczenie czyjejs własności, pozbawianie środków lub stwarzaniem warunków, w których nie są zaspokajane niezbędne dla przeżycia potrzeby. Przejawia się poprzez: okradanie, zabieranie pieniędzy, nielożenie na

utrzymanie, uniemożliwianie podjęcia pracy zarobkowej, niezaspokajanie podstawowych, materialnych potrzeb rodziny, szantażowanie, zaciąganie długów i kredytów bez zgody współmałżonka, zmuszanie do pożyczek, uniemożliwianie korzystania z pomieszczeń niezbędnych do zaspokajania potrzeb (kuchnia, łazienka) itp.

5. Zaniedbanie – to ciągle niezaspokajanie podstawowych potrzeb fizycznych i emocjonalnych. Tej formy przemocy najczęściej doświadczają dzieci. Przejawia się poprzez: niedawanie (dziecku) środków na utrzymanie, pozbawianie jedzenia, ubrania, schronienia, brak pomocy w chorobie, nie udzielenie pomocy, uniemożliwianie dostępu do miejsc zaspokojenia podstawowych potrzeb: mieszkania, kuchni, łazienki, łóżka.

6. Cyberprzemoc - to przemoc z użyciem urządzeń elektronicznych, najczęściej telefonu bądź komputera. Przejawia się poprzez: agresję słowną, np. wyzywanie na czatach internetowych, umieszczanie komentarzy na forum internetowym w celu ośmieszenia, sprawienia przykrości lub wystraszenia innej osoby; upublicznianie upokarzających, przerobionych zdjęć i filmów, zamieszczanie przykrych komentarzy na profilach innych osób w portalach społecznościowych, włamanie na konto i podszywanie się pod kogoś w celu zamieszczania w jego imieniu obraźliwych postów i zdjęć na profilach innych użytkowników, szantażowanie, ujawnianie sekretów, wykluczanie z grona „znajomych” w Internecie, celowe ignorowanie czyjejś działalności w sieci .

Przemoc domowa zazwyczaj ma charakter długotrwały i cykliczny. Można wyszczególnić powtarzające się fazy, które razem tworzą pewnego rodzaju cykle przemocy. Znajomość faz pozwala lepiej zrozumieć charakter i specyfikę problemu. Możemy wyróżnić trzy fazy powtarzającego się cyklu. Są to:

1. Faza narastania napięcia – jest to pierwsza faza, w której dochodzi do stopniowego wzrostu napięcia, w której osoba stosująca przemoc jest stale napięta i poirytowana, zaś osoba doznająca przemocy obarcza siebie winą i stara się za wszelką cenę uniknąć kolejnej awantury;

2. Faza ostrej przemocy – jest to druga faza, w której napięcie prowadzi do wybuchu gniewu i rozładowania agresji. Partner staje się gwałtowny, wpada w szal, jakiś drobiazg wywołuje awanturę. Osoba doświadczająca przemocy może doznać obrażeń zagrażających jej zdrowiu i życiu. Najczęściej to w tej fazie, osoby doznające przemocy wzywają policję, szukają pomocy;

3. Faza miodowego miesiąca – jest to trzecia faza, w której osoba stosująca przemoc wyraża skruchę, składa obietnice, obiecuje poprawę. „Sprawca” jest czuły, troskliwy, zapewnia o swojej miłości. Przeprasza często towarzyszą łyzy i prezenty. W tej sytuacji osoba doznająca przemocy często czuje się odpowiedzialna za to, co się stało i postanawia dać sprawcy „drugą szansę”. Faza miodowego miesiąca zatrzymuje ofiarę w sytuacji przemocy, bo łatwo pod jej wpływem zapomnieć o koszmarze pozostałych dwóch faz. Niestety faza miodowego miesiąca nie trwa długo. Po jakimś czasie napięcie znowu narasta i cały cykl przemocy się powtarza. Z biegiem czasu przemoc staje się coraz gwałtowniejsza, dotkliwsza. Cykliczność przemocy sprawia, że osobom doświadczającym przemocy trudno jest podjąć działania mające na celu zatrzymanie przemocy.

Przemoc fizyczna, seksualna, psychiczna i ekonomiczna popełniona na szkodę osób najbliższych jest przestępstwem. Jeżeli przemoc ma charakter ciągły, może być zakwalifikowana jako przestępstwo znęcania się nad rodziną (art. 207 kk.), za które grozi kara pozbawienia wolności od trzech miesięcy do 5 lat. Jeśli sprawca działa ze szczególnym okrucieństwem lub jeżeli osoba pokrzywdzona targnie się na własne życie, sprawca podlega karze odpowiednio od roku do lat 10 i od 2 do 12 lat.

Skutki przemocy domowej to nie tylko szkody fizyczne, ale również trwałe następstwa w psychice człowieka. Bezpośrednie skutki przemocy można podzielić na:

- 1) objawy fizyczne (m.in. urazy, obrzęki, otarcia, rany, złamania, stłuczenia, zadrapania, oparzenia, siniaki, choroby w wyniku powikłań i stresu),
- 2) objawy emocjonalne (m.in. smutek, wycofanie, wzrost lęku i niepokoju, izolacja, depresja, próby samobójcze, samobójstwa, zmienność nastrojów, niska samoocena i poczucie własnej wartości, zespół stresu pourazowego, napady paniki, zaburzenia snu, zaburzenia psychosomatyczne),
- 3) objawy społeczne (m.in. wycofanie społeczne, nieufność, nieumiejętność nawiązywania kontaktu, wyuczona bezradność, spadek poczucia kompetencji),
- 4) objawy seksualnego wykorzystywania dziecka (m.in. seksualizacja kontaktów międzyludzkich, wciąganie innych dzieci w nietypową aktywność seksualną, świadomość seksualna wykraczająca poza poziom dojrzałości dziecka, ucieczki z domu, próby samobójcze, problemy psychiczne).

3. ADRESACI PROGRAMU

Nowelizacja ustawy z dnia 29 lipca 2005 roku o przeciwdziałaniu przemocy domowej wprowadza zmiany w organizacji i funkcjonowaniu Zespołów Interdyscyplinarnych, a w miejsce grup roboczych powoływane będą grupy diagnostyczno- pomocowe.

Gminny Program Przeciwdziałania Przemocy Domowej i Ochrony Osób Doznających Przemocy Domowej w Gminie Łomża na lata 2025 – 2030 skierowany jest do:

- 1) osób doświadczających przemocy domowej,
- 2) osób stosujących przemoc domową,
- 3) świadków przemocy domowej,
- 4) społeczności lokalnej, w tym osób zagrożonych przemocą domową,
- 5) przedstawicieli służb, instytucji i organizacji pozarządowych – podmiotów realizujących zadania z zakresu przeciwdziałania przemocy domowej.

4. MIEJSCE REALIZACJI PROGRAMU

Obszar Gminy Łomża

5. REALIZATORZY PROGRAMU I CZAS REALIZACJI

Gminny Program Przeciwdziałania Przemocy Domowej i Ochrony Osób Doznających Przemocy Domowej w Gminie Łomża na lata 2025 – 2030 będzie realizowany głównie przez instytucje zobligowane do działań z zakresu przeciwdziałania przemocy domowej: Zespół Interdyscyplinarny w Gminie Łomża, Ośrodek Pomocy Społecznej Gminy Łomża, Komendę Miejską Policji w Łomży, Gminną Komisję Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w Łomży, Szpital Wojewódzki w Łomży, Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Łomży, Sąd Rejonowy w Łomży, Prokuraturę Rejonową w Łomży, Wojewódzki Ośrodek Profilaktyki i Terapii Uzależnień w Łomży, szkoły, sołectwa oraz organizacje pozarządowe.

ROZDZIAŁ II. CZĘŚĆ DIAGNOSTYCZNA

1. OPIS PROBLEMU PRZEMOCY DOMOWEJ

Gmina Łomża jest gminą wiejską leżącą w powiecie łomżyńskim. Gmina graniczy z gminami: Mały Płock, Miastkowo, Nowogród, Piątnica, Rutki, Śniadowo, Wizna, Zambrów. Siedziba gminy znajduje się w mieście Łomża. Powierzchnia gminy Łomża wynosi: 208 km², co stanowi: 15,3% powierzchni powiatu. Wg stanu na dzień 31 grudnia 2023 roku liczba ludności w gminie Łomża wynosiła: 12 024 osób, z czego 49,4% stanowiły kobiety, 50,06% mężczyźni. Liczba mieszkańców gminy Łomża stale rośnie. W latach 2002 – 2023 liczba mieszkańców wzrosła o 27%. W gminie Łomża w 2023 roku było 60,9% mieszkańców w wieku produkcyjnym, 21,7% w wieku przedprodukcyjnym, a 17,4% mieszkańców w wieku poprodukcyjnym. Bezrobocie rejestrowane w 2023 roku w gminie Łomża wynosiło zarówno dla kobiet jak i dla mężczyzn 5,2%.

W celu właściwego zaplanowania podejmowanych działań niezbędne jest dokonanie analizy problemów społecznych w gminie z uwzględnieniem problemu przemocy domowej. Z danych Ośrodka Pomocy Społecznej Gminy Łomża za 2024 r. wynika, że 97 rodzin w tym liczba osób w rodzinie 245 objętych było pomocą społeczną, dla 194 rodzin w tym 409 osób w rodzinie udzielono pomocy w formie pracy socjalnej, natomiast 22 rodziny skorzystały z pomocy w ramach interwencji kryzysowej.

Skala przemocy na terenie Gminy Łomża w latach 2022-2024 została przedstawiona w poniższych tabelach:

LICZBA WYPEŁNIONYCH FORMULARZY „NIEBIESKA KARTA”			
Na terenie Gminy Łomża			
ROK	2022	2023	2024
Oświata	-	-	-
Ośrodek Pomocy Społecznej	-	-	-
Policja	29	15	21
Ochrona zdrowia	-	-	-
Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych	-	-	-

Wyszczególnienie	2022	2023	2024
Liczba NK A, z tego	29	16	22
Liczba NK A założonych dla dzieci	2	1	4
Liczba NK C	34	18	25

Liczba NK D		17	10	14
Liczba sprawców przemocy, którzy osobiście wstawili się na wezwanie		17	10	14
Wniosek do Sądu o wgląd w sytuację rodziny		3	3	1
Zawiadomienie o podejrzeniu popełnienia przestępstwa		1	0	2
Liczba odebranych dzieci na podstawie art. 12a ustawy o przeciwdziałaniu przemocy		1	0	0
Zakończenie procedury NK A- Razem		30	16	21
w tym na skutek	ustania przemocy domowej i uzasadnionego przypuszczenia o zaprzestaniu dalszego stosowania przemocy	12	8	6
	Rozstrzygnięcia o braku zasadności podejmowania działań	18	8	15
Liczba osób umieszczonych w specjalistycznych Ośrodkach Wsparcia dla Ofiar Przemocy w rodzinie		0	0	0
Liczba rodzin objętych pomocą grup roboczych		29	16	22
Liczba spotkań grup roboczych		77	39	110
Liczba grup roboczych		29	16	22

OSOBY WSKAZANE W PROCEDURZE NK JAKO DOZNAJĄCE PRZEMOCY W RODZINIE W GMINIE ŁOMŻA			
PLEĆ	2022	2023	2024
KOBIETY	25	16	23
MĘŻCZYŹNI	6	1	11

Jedną z kluczowych instytucji świadczących pomoc dla rodzin z problemem przemocy domowej jest Ośrodek Pomocy Społecznej Gminy Łomża oraz funkcjonujący w jego ramach Gminny Zespół Interdyscyplinarny. W pracy na rzecz rodzin doświadczających przemocy domowej pracownicy Ośrodka Pomocy Społecznej współpracują m.in. z instytucjami i służbami takimi jak: Policja, Prokuratura, Sąd Rejonowy - kuratorzy, służba zdrowia, oświata.

Z posiadanej przez Zespół Interdyscyplinarny dokumentacji wynika, że na przestrzeni lat liczba procedur NK utrzymuje się na podobnym poziomie. Niewątpliwie wpływ na to miała pandemia, co znajduje odzwierciedlenie w zgromadzonej dokumentacji. Głównym powodem stosowania przemocy jest wciąż nadużywanie alkoholu przez członka rodziny. W przeważającej liczbie prowadzonych procedur, przemoc dotyka kobiet w wieku produkcyjnym.

2. ZASOBY INSTYTUCJONALNE

W Gminie Łomża bezpośrednio przeciwdziałaniem przemocy domowej zajmuje się sieć instytucji:

- 1) Ośrodek Pomocy Społecznej Gminy Łomża.
- 2) Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w Gminie Łomża.
- 3) Komenda Miejska Policji w Łomży
- 4) Szpital Wojewódzki w Łomży.
- 5) Placówki oświatowe
- 6) Sąd Rejonowy w Łomży - kuratorzy zawodowi i społeczni,
- 7) Organizacje pozarządowe (Caritas).

3. POTRZEBY W SFERZE PRZECIWDZIAŁANIA PRZEMOCY DOMOWEJ.

- 1) Prowadzenie systemu informacji i edukacji w obszarze przeciwdziałania przemocy domowej.
- 2) Stałe doskonalenie zasobów kadrowych; wypracowanie i wprowadzenie procedur oraz monitorowanie przemocy domowej.
- 3) Wprowadzenie spójnego systemu współpracy i koordynacji pomiędzy podmiotami działającymi na rzecz rodzin dotkniętych przemocą domową.
- 4) Stałe monitorowanie, ewaluowanie oraz inicjowanie wprowadzania koniecznych zmian w zakresie przeciwdziałania przemocy domowej, edukacja społeczna.

ROZDZIAŁ III. CZĘŚĆ PROGRAMOWA

1. ZAŁOŻENIA PROGRAMOWE

Gminny Program Przeciwdziałania Przemocy Domowej i Ochrony Osób Doznających Przemocy Domowej w Gminie Łomża na lata 2025 – 2030 jest dokumentem opracowanym na podstawie Rządowego Programu Przeciwdziałania Przemocy Domowej na lata 2024-2030.

Głównymi założeniami przedmiotowego programu są: kompleksowość i interdyscyplinarność działań ujętych w ramy sprawnie funkcjonującego systemu, ukierunkowanego na wsparcie i ochronę osób doświadczających przemocy, edukację i pomoc w korygowaniu zachowań osób stosujących przemoc domową, edukację kadr instytucji zaangażowanych w przeciwdziałanie przemocy domowej oraz szeroko ujętą edukację społeczeństwa.

Podstawą działań systemowych są założenia, iż przemoc domowa jest przestępstwem, a najważniejsze jest bezpieczeństwo osoby dotkniętej przemocą i zatrzymanie przemocy. Bez realizacji wyżej wymienionych założeń pomoc jest zazwyczaj nieskuteczna.

Pojedyncza instytucja nie jest sama w stanie skutecznie rozwiązywać problemu przemocy domowej. Nieodzowna jest interdyscyplinarność pracy w tym zakresie poprzez ścisłą współpracę, łączenie działań, przepływ informacji, określenie wspólnego celu oraz przewidywanie efektów. Interdyscyplinarność jest podstawą skuteczności w zakresie przeciwdziałania przemocy domowej.

Ponadto wzrost świadomości społecznej powinien przyczynić się do zapobiegania przemocy domowej, umożliwić szybsze reagowanie, a także spowodować, że osoby stosujące przemoc będą odczuwać brak akceptacji dla swoich działań, co znacznie zwiększy skuteczność w jej zapobieganiu oraz łagodzeniu jej następstw.

2. CELE, DZIAŁANIA ORAZ WSKAŹNIKI I REALIZATORZY

Mając powyższe na uwadze zostały określone następujące cele strategiczne:

1. Cel strategiczny I: Profilaktyka, diagnoza społeczna i edukacja społeczna
2. Cel strategiczny II: Ochrona, pomoc i wsparcie osób doznających przemocy domowej
3. Cel strategiczny III: Oddziaływanie na osoby stosujące przemoc domową
4. Cel strategiczny IV: Podniesienie kompetencji, rozwijanie i doskonalenie umiejętności służb i przedstawicieli podmiotów realizujących działania z zakresu przeciwdziałania przemocy domowej

CEL STRATEGICZNY I: PROFILAKTYKA, DIAGNOZA SPOŁECZNA I EDUKACJA SPOŁECZNA

Cel operacyjny: Zidentyfikowanie działań profilaktycznych, diagnostycznych i edukacyjnych w zakresie przeciwdziałania przemocy domowej

Lp	Podjęmowane działania	Wskaźniki	Realizatorzy	Harmonogram realizacji
1.	podniesienie świadomości społecznej w zakresie przyczyn i skutków przemocy domowej oraz świadomości konsekwencji prawnych w związku ze stosowaniem przemocy domowej	-liczba upowszechnionych materiałów informacyjno-edukacyjnych dotyczących zjawiska przemocy domowej (ulotek, plakatów, broszur),	-Ośrodek Pomocy Społecznej; -Komenda Miejska Policji; - Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych; -placówki oświatowe; -ochrona zdrowia; -organizacje pozarządowe,	2025-2030
2.	wspieranie i udział w działaniach informacyjno-edukacyjnych dotyczących przeciwdziałania przemocy domowej (konferencjach, szkoleniach, warsztatach itp.)	-liczba konferencji, szkoleń, warsztatów; -liczba osób które wzięły udział w konferencjach, szkoleniach, warsztatach	-Ośrodek Pomocy Społecznej; -Komenda Miejska Policji; - Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych; -placówki oświatowe; -ochrona zdrowia; -organizacje pozarządowe,	2025-2030

CEL STRATEGICZNY II: OCHRONA I POMOC OSOBOM DOZNAJĄCYM PRZEMOCY DOMOWEJ

Cel operacyjny: Zwiększenie dostępności i skuteczności ochrony oraz wsparcia osób doznających przemocy domowej

Lp	Podjęmowane działania	Wskaźniki	Realizatorzy	Harmonogram realizacji
	współpraca instytucji w zakresie pomocy rodzinom zagrożonym i dotkniętym problemem przemocy domowej, stosowanie procedury NK	-liczba rodzin, w których wszczęto procedurę „Niebieskiej Karty”; -liczba posiedzeń Zespołu Interdyscyplinarnego; -liczba rodzin, w których zakończono procedurę „Niebieskiej Karty” z powodu ustania przemocy domowej	- Ośrodek Pomocy Społecznej Gminy Łomża, -Komenda Miejska Policji; -Sąd Rejonowy; -ochrona zdrowia; -placówki oświatowe; -organizacje pozarządowe; - GKRPA,	2025-2030
2.	udzielanie pomocy i wsparcia osobom doznającym przemocy domowej (socjalne, psychologiczne, prawne); -zapewnienie bezpieczeństwa krzywdzonym dzieciom w trybie art. 12a ustawy o przeciwdziałaniu przemocy domowej	liczba osób korzystających ze poradnictwa socjalnego, rodzinnego; -praca socjalna; -liczba dzieci, które zostały odebrane z rodziny w przypadku bezpośredniego zagrożenia życia lub zdrowia w związku z przemocą domową	- Ośrodek Pomocy Społecznej Gminy Łomża, - Komenda Miejska Policja, - służba zdrowia, - PCPR w Łomży	2025-2030
3.	utworzenie i funkcjonowanie Zespołu Interdyscyplinarnego	liczba posiedzeń Zespołu Interdyscyplinarnego	Ośrodek Pomocy Społecznej Gminy Łomża, -członkowie ZI	2025-2030
4.	utworzenie i funkcjonowanie grup diagnostyczno-pomocowych	-liczba utworzonych grup diagnostyczno-pomocowych w danym roku	Ośrodek Pomocy Społecznej Gminy Łomża, -członkowie ZI	2025-2030
5.	realizacja procedury Niebieskiej Karty przez uprawnione podmioty	-liczba wszczętych procedur Niebieskiej Karty	-Ośrodek Pomocy Społecznej Gminy Łomża -Komenda Miejska Policji -Żandarmeria Wojskowa -placówki oświatowe -GKRPA -ochrona zdrowia	2025-2030

6.	informowanie osób doznających przemocy o ich prawach i możliwościach uzyskania pomocy psychologicznej, pedagogicznej, prawnej, socjalnej, zawodowej i rodzinnej	-liczba przekazanych formularzy NK-B dla osób dotkniętych przemocą domową, -liczba rozpowszechnionych materiałów informacyjnych	-Ośrodek Pomocy Społecznej Gminy Łomża -Komenda Miejska Policji -Żandarmeria Wojskowa -placówki oświatowe -ochrona zdrowia -GKRPA	2025-2030
7.	realizacja procedury Niebieskiej Karty przez uprawnione podmioty	-liczba wszczętych procedur Niebieskiej Karty	Ośrodek Pomocy Społecznej Gminy Łomża -Komenda Miejska Policji -Żandarmeria Wojskowa -placówki oświatowe -ochrona zdrowia -GKRPA	2025-2030

CEL STRATEGICZNY III- ODZIAŁYWANIE NA OSOBY STOSUJĄCE PRZEMOC DOMOWĄ

Cel operacyjny: Zwiększenie skuteczności oddziaływań wobec osób stosujących przemoc domową

Lp.	Podjęmowane działania	Wskaźniki	Realizatorzy	Harmonogram realizacji
1.	upowszechnianie informacji o formach oddziaływania na osoby stosujące przemoc domową, w tym o możliwości udziału w programach korekcyjno-edukacyjnych lub psychologiczno-terapeutycznych	-liczba sporządzonych formularzy Niebieskiej Karty-D; -liczba udzielonych porad socjalnych; -liczba rozpowszechnionych ulotek informacyjnych	Zespół Interdyscyplinarny	2025-2030
	wdrażanie i realizacja programów korekcyjno-edukacyjnych oraz psychologiczno-terapeutycznych	liczba programów korekcyjno-edukacyjnych i psychologiczno-terapeutycznych -liczba osób uczestniczących w programie korekcyjno-edukacyjnym i psychologiczno-terapeutycznych; -liczba osób rozpoczynających i kończących program korekcyjno-edukacyjny	Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Łomży	2025-2030

		i psychologiczno-terapeutyczny		
	działania wobec osób stosujących przemoc domową	- liczba wszczętych postępowań, przygotowawczych w związku z przemocą domową, -liczba odmów wszczęcia postępowań przygotowawczych w związku z przemocą domową, -liczba zakończonych postępowań w sprawach związanych z przemocą domową przez sporządzenie aktu oskarżenia, -liczba zakończonych postępowań przygotowawczych w sprawach związanych z przemocą domową, - poprzez umorzenie postępowania	- Komenda Miejska Policji,	2025-2030

CEL STRATEGICZNY IV-PODNIESIENIE KOMPETENCJI, ROZWIJANIE I DOSKONALENIE UMIEJĘTNOŚCI SŁUŻB I PRZEDSTAWICIELI PODMIOTÓW REALIZUJĄCYCH DZIAŁANIA Z ZAKRESU PRZECIWDZIAŁANIA PRZEMOCY DOMOWEJ

Cel operacyjny: Podnoszenie jakości i dostępności świadczonych usług przez rozwijanie i doskonalenie kompetencji przedstawicieli podmiotów realizujących działania z zakresu przeciwdziałania przemocy domowej

lp	Podjęmowane działania	Wskaźniki	Realizatorzy	Harmonogram realizacji
	Opracowanie potrzeb szkoleniowych kadr, w tym członków ZI oraz grup diagnostyczno-pomocowych w zakresie przeciwdziałania przemocy domowej	-liczba przeprowadzonych szkoleń	Ośrodek Pomocy Społecznej Gminy Łomża	2025-2030
	udział w szkoleniach, warsztatach, seminariach tematycznych dla osób zawodowo zajmujących się przeciwdziałaniem przemocy domowej	-liczba osób, które wzięły udział w szkoleniach, warsztatach, seminariach tematycznych dotyczących przemocy domowej	Ośrodek Pomocy Społecznej; -Komenda Miejska Policji; -GKRPA; -placówki oświatowe; -służba zdrowia; -organizacje pozarządowe -członkowie Zespołu Interdyscyplinarnego	2025-2030

3. MONITOROWANIE, SPRAWOZDAWCZOŚĆ I ŚRODKI FINANSOWE NA REALIZACJĘ PROGRAMU

MONITOROWANIE

Monitorowanie realizacji Programu odbywać się będzie w oparciu o sprawozdawczość podmiotów zaangażowanych w jego realizację. Sprawozdania z realizacji Programu podmioty składają do dnia 31 stycznia każdego roku do Ośrodka Pomocy Społecznej Gminy Łomża.

SPRAWOZDAWCZOŚĆ I WYMIANA INFORMACJI

Wypełniając powinność wymiany informacji, mającej zapewnić sprawne i skoordynowane działania gminnych instytucji oraz podmiotów działających na rzecz przeciwdziałania przemocy domowej, Przewodniczący Zespołu Interdyscyplinarnego w Gminie Łomża do dnia 31 marca każdego roku przedstawia Radzie Gminy Łomża zbiorcze informacje z realizacji Programu, pozywające ocenić stan realizacji celów i wskaźników Programu.

FINANSOWANIE PROGRAMU

Program będzie finansowany ze środków budżetu Gminy Łomża, dotacji oraz środków pozabudżetowych pozyskanych z innych źródeł.